

УДК 346.1:351.82

DOI 10.31732/2708-339X-2026-19-A6

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПІДТРИМКИ ТА ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Дзісяк О.П.,

кандидат юридичних наук, доцент,
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: DzisiakO@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7130-361X>

Кожокар І.М.,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: KozhokarLM@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-0979-1894>

ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISMS FOR SUPPORTING AND PROTECTING ENTREPRENEURIAL ACTIVITY UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE

Dzisiak O.P.,

PhD in Law, Associate Professor
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: DzisiakO@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7130-361X>

Kozhokar I.M.,

graduate of the Master's degree of
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: KozhokarLM@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-0979-1894>

Анотація. Стаття присвячена комплексному дослідженню правових механізмів підтримки та захисту підприємницької діяльності в умовах воєнного стану в Україні. Збройна агресія суттєво змінила умови функціонування бізнесу, що призвело до появи нових викликів, пов'язаних із порушенням логістичних ланцюгів, переміщенням виробництв, втратою активів та загальним економічним спадом. За таких умов виникла об'єктивна потреба у швидкому вдосконаленні правового регулювання та формуванні цілісної системи державної підтримки, спрямованої на забезпечення стабільності економічних процесів і збереження підприємницької активності, а також підвищення адаптивності суб'єктів господарювання до динамічних змін зовнішнього середовища.

Особливу увагу приділено аналізу адміністративно-правових механізмів регулювання підприємницької діяльності в умовах воєнного стану, а також діяльності органів виконавчої влади та інших суб'єктів публічної адміністрації щодо реалізації державної політики підтримки бізнесу. У роботі узагальнено основні напрями правових змін, запроваджених у період воєнного стану, зокрема: особливості регулювання трудових відносин, впровадження спрощених адміністративних процедур, податкові та митні послаблення, тимчасові механізми бронювання працівників на критично важливих підприємствах. Значну увагу приділено аналізу спеціальних інструментів державної підтримки, які допомагають бізнесу адаптуватися до нових умов господарювання.

Йдеться про програму доступних кредитів, грантові ініціативи, інвестиційні стимули, заходи щодо сприяння релокації підприємств, а також можливості залучення альтернативних джерел фінансування, зокрема від міжнародних партнерів та фінансових організацій, що відіграють дедалі більшу роль у процесах відбудови економіки. Окремо розглянуто питання документування воєнних збитків, підтвердження форс-мажорних обставин, особливості взаємодії підприємств із контролюючими органами та удосконалення адміністративних процедур і цифровізації публічного управління у сфері господарської діяльності. Підкреслено важливість доступності нормативної інформації, прозорості рішень і чіткості процедур для мінімізації ризиків, забезпечення безперервності виробничих процесів і стабільного підтримання ділової активності.

Зроблено висновок, що система правових механізмів, сформована під час воєнного стану, виконує подвійну функцію: з одного боку, створює умови для збереження підприємств і стабілізації економіки, а з іншого – формує основу для післявоєнного відновлення та подальшого розвитку конкурентного бізнес-середовища.

Ключові слова: воєнний стан; підприємницька діяльність; адміністративно-правове регулювання; правові механізми підтримки; публічна адміністрація; державна підтримка бізнесу.

Формул: 0; **рис.:** 0, **табл.:** 0, **бібл.:** 10.

Abstract. *The article is devoted to a comprehensive study of the legal mechanisms for supporting and protecting entrepreneurial activity under the conditions of martial law in Ukraine. Armed aggression has significantly changed the conditions of business functioning, which has led to the emergence of new challenges related to disrupted logistics chains, relocation of production facilities, loss of assets, and an overall economic downturn. Under such circumstances, there is an objective need for the rapid improvement of legal regulation and the formation of a comprehensive system of state support aimed at ensuring the stability of economic processes and preserving entrepreneurial activity, as well as increasing the adaptability of business entities to dynamic changes in the external environment.*

Particular attention is paid to the analysis of administrative and legal mechanisms for regulating entrepreneurial activity under martial law, as well as to the activities of executive authorities and other subjects of public administration in implementing state policy to support business. The study summarizes the main directions of legal changes introduced during the period of martial law, in particular: the specifics of regulating labor relations, the introduction of simplified administrative procedures, tax and customs relief, and temporary mechanisms for reserving employees at critically important enterprises. Considerable attention is paid to the analysis of special state support instruments that help businesses adapt to new economic conditions.

These include the program of affordable loans, grant initiatives, investment incentives, measures to facilitate the relocation of enterprises, as well as opportunities to attract alternative sources of financing, including from international partners and financial institutions, which play an increasingly significant role in the processes of economic recovery. The article also examines the issues of documenting war-related damages, confirming force majeure circumstances, the specifics of interaction between enterprises and regulatory authorities, as well as the improvement of administrative procedures and the digitalization of public administration in the field of economic activity. The importance of the accessibility of regulatory information, transparency of decisions, and clarity of procedures for minimizing risks, ensuring the continuity of production processes, and maintaining stable business activity is emphasized.

It is concluded that the system of legal mechanisms formed during martial law performs a dual function: on the one hand, it creates conditions for preserving enterprises and stabilizing the economy, and on the other hand, it forms the basis for post-war recovery and the further development of a competitive business environment.

Keywords: martial law; entrepreneurial activity; administrative and legal regulation; legal mechanisms of support; public administration; state support for business.

Formulas: 0; **fig.:** 0; **tabl.:** 0; **ref.:** 10.

Постановка проблеми. Запровадження воєнного стану в Україні кардинально змінило умови здійснення підприємницької діяльності, поставивши бізнес перед необхідністю швидкої адаптації до нових правових, економічних та організаційних викликів. Інтенсивні бойові дії, руйнування інфраструктури, мобілізація працівників, перебої з логістикою та енергопостачанням спричинили зростання ризиків і загроз

для стабільності функціонування підприємств. Водночас нормативно-правове регулювання зазнало суттєвих трансформацій: змінено порядок трудових відносин, запроваджено спеціальні режими для критично важливих підприємств, оновлено податкову політику, розширено програми державної фінансової підтримки. Попри значний обсяг ухвалених рішень, залишається низка проблем, пов'язаних із забезпеченням правової визначеності,

ефективним застосуванням форс-мажорних механізмів, документуванням збитків та доступом бізнесу до фінансових ресурсів. У цих умовах постає потреба у комплексному аналізі правових засобів підтримки підприємництва під час війни та оцінці їхньої здатності забезпечити економічну стійкість держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правових механізмів підтримки та захисту підприємницької діяльності в умовах воєнного стану отримало значний науковий і практичний розвиток у вітчизняній літературі, нормативних актах та аналітичних матеріалах. Окремі аспекти цієї проблематики висвітлюють, зокрема, Є. Морозов, А. Лівіцька, Н. Блажівська, К. Гутгарц та інші. Водночас значна частина цих джерел має прикладний або інформаційно-аналітичний характер, що зумовлює потребу в їх систематизації та науковому узагальненні.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Попри наявність значної кількості досліджень, присвячених трансформаціям правового регулювання в умовах воєнного стану, комплексна оцінка ефективності правових механізмів підтримки підприємництва залишається недостатньо розкритою. Зокрема, потребують уточнення питання практичного застосування норм щодо бронювання працівників, документування воєнних збитків, підтвердження форс-мажорних обставин та реального доступу суб'єктів господарювання до фінансових інструментів державної підтримки. Недостатньо досліджено й узгодженість між різними нормативними актами, а також вплив запроваджених рішень на довгострокову економічну стійкість бізнесу.

Формулювання мети дослідження. Метою статті є комплексний аналіз правових механізмів підтримки та захисту підприємницької діяльності в умовах воєнного стану, оцінка їхньої ефективності, виявлення ключових прогалин у чинному регулюванні.

Виклад основного матеріалу. Введення правового режиму воєнного

стану в Україні спричинило кардинальну трансформацію правового поля для суб'єктів господарювання. Воєнний стан визначається як особливий правовий режим, що передбачає надання військовому командуванню, органам державної влади та військовим адміністраціям повноважень, необхідних для відвернення загрози й забезпечення національної безпеки, а також тимчасове обмеження конституційних прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб [2, ст. 1]. Головна мета адаптації правового регулювання підприємництва під час війни полягає у забезпеченні збереження виробничого потенціалу країни, підтримці зайнятості та гарантуванні стабільного функціонування критично важливих секторів економіки [1]. Державна політика еволюціонувала від початкового кризового реагування до стратегічного стимулювання відновлення. Ця трансформація відображена у прийнятті спеціалізованих актів, таких як Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», який встановлює специфічні правила, що відходять від мирного законодавства [2, ст. 1–13].

Функціонування критичної інфраструктури та підтримка стратегічно важливих галузей є пріоритетом економічної політики під час воєнного стану. Юридичне визначення об'єктів критичної інфраструктури та забезпечення їхньої стійкості регулюється окремими нормативними актами [4]. Для підприємств, визнаних критично важливими для функціонування економіки та оборонно-промислового комплексу, передбачено низку спеціальних умов, які відрізняються від загальних норм трудового та адміністративного права. Зокрема, при укладенні трудового договору з працівниками на таких підприємствах строк випробування не може перевищувати 45 календарних днів для будь-якої категорії працівників [2, ст. 2]. Крім того, статус критично важливого підприємства відкриває доступ до механізму бронювання військовозобов'язаних працівників, а для

окремих категорій підприємств, зокрема на прифронтових територіях, нормативно передбачено можливість бронювання до 100% працівників [5].

Щоб зберегти стабільність та забезпечити розвиток, компанії активно шукають різні джерела фінансування своєї діяльності. Одним з найнадійніших варіантів залишаються внутрішні ресурси, власний капітал і реінвестування прибутку. Оптимізація витрат та раціональне управління фінансовими потоками дозволяють спрямовувати вивільнені кошти на підтримку найважливіших напрямів роботи. Значну роль відіграє також банківське кредитування, яке пропонує підприємствам широкий спектр фінансових продуктів – від короткострокових кредитних ліній для підтримки операційної діяльності до довгострокових позик на придбання майна чи обладнання. Для молодих компаній та стартапів особливо актуальним є інвестиційне фінансування у вигляді венчурного капіталу або підтримки від бізнес-янгелів. Важливим інструментом залишається грантова допомога, що надається міжнародними фондами, донорами та організаціями на безповоротній основі. Паралельно з цим держава впроваджує програми підтримки підприємництва, які передбачають пільгове кредитування, надання грантів та інші механізми стимулювання економічної активності [6; 7; 8].

Програма «Доступні кредити 5–7–9%» залишається одним із головних інструментів державної фінансової підтримки бізнесу. Водночас цифра «63,4 млрд грн» у твоєму тексті потребує уточнення дати: офіційно Мінекономіки повідомляло про 63,4 млрд грн і для 2024 року, і для 2025 року, але це різні повідомлення з різних дат [7]. Тому в науковому тексті краще або вказати точну дату повідомлення, або замінити фразу на обережнішу: «за офіційними даними Мінекономіки, у межах програми бізнес отримав десятки мільярдів гривень пільгових кредитів» [7].

Спочатку програма була сфокусована на стабілізації та забезпеченні

першочергових потреб держави та бізнесу в умовах воєнного стану. Однак подальша її еволюція свідчить про стратегічний зсув у державній політиці: у 2024 році програма була переорієнтована на підтримку інвестиційних цілей, а частка інвестиційного портфеля зросла [7]. Підприємці можуть залучати значні кошти на розвиток виробництва, енергозбереження, інфраструктури чи відбудову зруйнованих об'єктів [7].

Державна програма «єРобота» стала одним із важливих інструментів фінансової підтримки підприємництва в Україні, особливо в умовах воєнного стану та економічної нестабільності. Її головна мета полягає не лише у розвитку мікро-, малого та середнього бізнесу, а й у стимулюванні створення нових робочих місць, підвищенні економічної активності громадян та підтримці регіонального розвитку [8]. Через систему грантів держава прагне забезпечити доступ підприємців до ресурсів, які дадуть змогу започаткувати власну справу або масштабувати вже наявний бізнес. Водночас для більш точної наукової аргументації краще посилатися не на новинний переказ у ЗМІ, а на офіційні урядові акти або урядові сторінки проекту [8].

Податкове законодавство України зазнало суттєвих змін з метою підтримки економіки та забезпечення стабільної роботи бізнесу в умовах воєнного стану. Ці зміни не лише спрощують процедури звітування та сплати податків, а й створюють більш гнучке середовище для підприємців, які працюють в умовах постійних ризиків. Водночас усі запроваджені послаблення мають тимчасовий характер, чітко обмежені в часі та спрямовані насамперед на стабілізацію ситуації, а не на повне скасування податкових зобов'язань [9]. Певний час діяло автоматичне звільнення від штрафів за невиконання податкових зобов'язань, однак надалі підхід був змінений: якщо платник має реальну можливість виконати податковий обов'язок, але цього не робить, до нього застосовуються штрафи та пеня [9, слайди 2–6, 15–18].

Крім безпосередніх послаблень, держава створила механізми для відстроєння або реструктуризації податкових зобов'язань для підприємств, які зазнали збитків через війну або не мають можливості вести господарську діяльність. У деяких випадках враховується дія форс-мажорних обставин, однак саме по собі запровадження воєнного стану не звільняє автоматично від виконання господарських зобов'язань [1; 10]. Для належного обґрунтування форс-мажору доцільно отримувати індивідуальний сертифікат ТПП та підтверджувати його доказами конкретного впливу війни на виконання зобов'язання [10].

Для підприємств, що зазнали збитків, особливу роль відіграє правильне документування шкоди. Доцільно фіксувати не лише прямі втрати, такі як знищене майно, а й упущену вигоду, дотримуючись офіційних методик визначення шкоди та збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям [10]. Для великих компаній та міжнародних інвесторів особливого значення набуває формування доказової бази для потенційних міжнародних арбітражних процесів. Однак це останнє твердження у своєму списку літератури прямо не підкріплене окремим джерелом, тому краще або додати окрему наукову/практичну публікацію про ISDS, або прибрати цю згадку.

Література:

1. Морозов Є. Воєнний стан = форс мажор + обставини непереборної сили. ЗЕД Soft. URL: <https://www.zedsoft.com.ua/blog/?voiennyi-stand-fors-mazhor-obstaviny-neperebornoi-sily> (дата звернення: 14.12.2025).
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX : станом на 1 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 14.12.2025).
3. Програма релокації: 761 підприємство переміщено в більш безпечні регіони. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=ProgramaRelokatsii> (дата звернення: 14.12.2025).
4. Лівіцька А. Об'єкти критичної інфраструктури: як визначити? *Радник у сфері публічних закупівель*. URL: <https://radnuk.com.ua/voiennyj-stand/ob-iekty-krytychnoi-infrastruktury-iak-vyznachyty/> (дата звернення: 14.12.2025).
5. Бронювання працівників на критично важливих підприємствах: умови та правила у 2024–2025 році. *Сервіс комфорту*. URL: <https://www.ccs.lviv.ua/post/бронювання-працівників-на-критично-важливих-підприємствах-умови-та-правила-у-2024-2025-році> (дата звернення: 14.12.2025).
6. Де можна отримати гроші на бізнес під час війни. *Finance.ua*. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/de-mozhna-otrymaty-hroshi-na-biznes-pid-chas-viiny> (дата звернення: 14.12.2025).
7. Доступні кредити 5–7–9% – фонд розвитку підприємництва. *Фонд розвитку підприємництва*. URL: <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9/> (дата звернення: 14.12.2025).
8. «Робота»: Держава інвестувала 10 млрд у розвиток малого та середнього бізнесу. *Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/10/07/137225213/> (дата звернення:

Висновки. У ході дослідження встановлено, що правове регулювання підприємницької діяльності в умовах воєнного стану набуло комплексного та адаптивного характеру, поєднуючи норми трудового, податкового, фінансового та адміністративного права. Запроваджені механізми спрямовані на забезпечення безперервності роботи бізнесу та збереження економічної стійкості держави. Одним із ключових напрямів є зміни у сфері трудових відносин і порядку функціонування критично важливих підприємств, що дозволяють забезпечити кадрову стабільність та підтримку стратегічних галузей. Важливе значення мають також державні програми фінансової підтримки («5–7–9%», «Робота»), які стали важливими інструментами стимулювання інвестиційної активності бізнесу. Податкові та митні послаблення зменшують навантаження на підприємців і сприяють збереженню їх платоспроможності, а належне документування воєнних збитків і форс-мажорних обставин є ключовою умовою захисту інтересів бізнесу в подальшому. Узагальнюючи, правові механізми, сформовані в умовах війни, забезпечують не лише короткострокову підтримку підприємств, а й створюють підґрунтя для подальшого економічного відновлення та модернізації національного господарства.

14.12.2025).

9. Блажівська Н. «Новачі в оподаткуванні під час воєнного стану». *Верховний Суд*. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezentacija_novely_podatkovogo_zakonodavstva_BlazhivskaNE.pdf (дата звернення: 14.12.2025).

10. Гутгарц К. Торгово-промислова палата України: сертифікат форс-мажору. Як отримати сертифікат Торгово-промислової палати? *Prostopravo*, 2025. URL: https://ua.prostopravo.com.ua/prava_biznesu/perevirki_ta_shtrafi/statti/yak_otrimati_sertifikat_torgovo_promislovoyi_palati_pro_diyi_fors_mazhernih_obstavin_ (дата звернення: 14.12.2025).

References:

1. Morozov Ye. *Voiennyi stan = fors-mazhor + obstavynu neperebornoj syly* [Martial Law = Force Majeure + Circumstances of Insurmountable Force]. ZED Soft. Available at: <https://www.zedsoft.com.ua/blog/?voiennyi-stand-fors-mazhor-obstavynu-neperebornoj-syly> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

2. Pro orhanizatsiiu trudovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 № 2136-IX [On the Organization of Labor Relations under Martial Law: Law of Ukraine No. 2136-IX of 15 March 2022]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

3. Programa relokatsii: 761 pidpriemstvo peremishcheno v bilsh bezpechni rehiony [Relocation Program: 761 Enterprises Moved to Safer Regions]. Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=PogramaRelokatsii> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

4. Livitska A. Obiekty krytychnoi infrastruktury: yak vyznachyty? [Critical Infrastructure Objects: How to Identify?]. Radnyk u sferi publichnykh zakupivel. Available at: <https://radnyk.com.ua/voienyj-stand/ob-iekty-krytychnoi-infrastruktury-iak-vyznachyty/> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

5. Broniuвання pratsivnykiv na krytychno vazhlyvykh pidpriemstvakh: umovy ta pravyla u 2024–2025 rotsi [Reservation of Employees at Critically Important Enterprises: Conditions and Rules in 2024–2025]. Servis komfortu. Available at: <https://www.ccs.lviv.ua/post/бронювання-працівників-на-критично-важливих-підприємствах-умови-та-правила-у-2024-2025-році> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

6. De mozha otrymaty hroshi na biznes pid chas viiny [Where to Get Money for Business During the War]. Finance.ua. Available at: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/de-mozhna-otrymaty-hroshi-na-biznes-pid-chas-viiny> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

7. Dostupni kredyty 5–7–9% – fond rozvytku pidpriemnytstva [Available Loans 5–7–9% – Entrepreneurship Development Fund]. Fond rozvytku pidpriemnytstva. Available at: <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9/> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

8. “YeRobota”: Derzhava investovala 10 mlrd u rozvytok maloho ta serednoho biznesu [“YeRobota”: State Invested 10 Billion in SMEs]. Minfin – vse pro finansy: novyny, kursy valiut, banky. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2024/10/07/137225213/> (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

9. Blazhivska N. Novatsii v opodatkuvanni pid chas voiennoho stanu [Tax Innovations under Martial Law]. Verkhovnyi Sud. Available at: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezentacija_novely_podatkovogo_zakonodavstva_BlazhivskaNE.pdf (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

10. Hutgartz K. Torhovo-promyslova palata Ukrainy: sertyfikat fors-mazhoru. Yak otrymaty sertyfikat Torhovo-promyslovoi palaty? [Ukrainian Chamber of Commerce: Force Majeure Certificate. How to Obtain It?]. Prostopravo, 2025. Available at: https://ua.prostopravo.com.ua/prava_biznesu/perevirki_ta_shtrafi/statti/yak_otrimati_sertifikat_torgovo_promislovoyi_palati_pro_diyi_fors_mazhernih_obstavin_ (accessed 14 December 2025) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до друку 19 січня 2026 року